

Истраживање о
сигурности на интернету
и сигурном коришћењу
друштвених мрежа –
први и други разред ЈУ
Медицинска школа
Бањалука 2025/26
(сиже)

Резултати истраживања о Сигурности на интернету и сигурном коришћењу друштвених мрежа

Резултати истраживања укратко:

ЈУ Медицинска школа Бањалука, прво полугодиште 2025/26.

Разлог покретања овог истраживања

Свједоци смо да се у друштву па и у Школи све чешће дешавају нежељене друштвене појаве. Једна од посебно истакнутих је појава насиља у основним и средњим школама. Деструктивна по својој природи ова појава уништава сигурност која је неопходна за функционисање друштва. Нама је зато циљ да појаве насиља буде што мање у школи. Ово истраживање се бави посебним дијелом тог проблема који се односи на дигитално насиље и проблеме везане за злоупотребу мобилних телефона.

Провођење истраживања

Истраживање је дио веће акције која је заједно са стручном службом школе провођена од стране Савјета ученика у току првог полугодишта школске 2025/26. Представници Савјета ученика из четвртог и првог разреда су посјетили готово сва одјељења првог и другог разреда, причали са ученицима о изазовима и проблемима коришћења моб. тзк паметних телефона везано за школу, учење и свакодневни живот. Интегрални дио ових посјета је била и посјета упитнику на интернету који се бавио овом проблематиком. У истраживању је учествовало око 350 ученика првог и другог разреда. Резултати истраживања су представљени на Наставничком вијећу 30.12.25. Слиједије укратко најважнији резултати истраживања:

1. Колико се у току дана користим телефоном?
Што се тиче ученика наше школе, највише их према резултатима анкете користи телефон између 4 и 8 сати и таквих је 47,6%.
2. Да ли заспете гледајући у телефон?
Ученици изјављују у 41,4 % случајева да никада не заспу гледајући на телефон. Али када се саберу опције „понекад“ и „врло често“ дају око 37,2% угрожених овом нездравом навиком. А када се зброје ријетко, понекад и врло често заспу уз телефон добијемо 58,5% њих.
3. Да ли учите уз телефон?
59,1% њих изјављује да учи уз телефон а 40,9% да не користи телефон док учи. Ученици који уче уз мобилни телефон имају проблема са концентрацијом током тог процеса у око 60,7% случајева, а 39,3% је изјавило да нема таквих проблема.
4. Да ли користите телефон на часу, за вријеме трајања наставе?
Готово половина ученика, њих око 46% обухваћених овим истраживањем изјављује да користи понекад и редовно (15%) телефон за вријеме трајања наставе.

5. Да ли су родитељи покушали да вам ограниче употребу телефона?
62,8% родитеља није покушала да ограничи употребу телефона свог дјетета.
6. Да ли користите телефон и слушалице док прелазите преко улице?
31,3% наших ученика (дакле читава једна трећина испитаника) је изјавила да не обраћа пажњу на своју околину јер има слушалице на ушима док прелазе улицу. На све то има и оних који уопште нису свјесни своје околине јер су апсорбовани у садржај који слушају, чак 7 њих или 2% ученика.
7. Највише времена користим телефон за..?
Телефон се највише користи за бављење друштвеним мрежама 66,2% , затим за забаву и забавне садржаје у 23,8% случајева. Што се тиче самих друштвених мрежа око 95% употребе одлази на најпопуларније друштвене мреже, а то су инстаграм 65,1% и тик-ток 28,1%.
8. Да ли успостављаш познанства са непознатим особама преко интернета?
Око 33,1% дакле једна трећина ученика успоставља ријетко, понекад или увијек познанства са непознатим особама на интернету преко друштвених мрежа
9. Да ли сте имали искуство на друштвеним мрежама да се људи на њима представљају онаквим какви уистину и нису?
У вези лажног представљања на интернету и мрежама, у 42,5 случајева испитаници су се сретали са ситуацијама да су имали контакт са другима који су се на неки начин лажно представљали.
10. Како по теби друштвене мреже утичу на друштвени живот младих?
40,3% ученика мисле да друштвене мреже утичу негативно на друштвени живот младих. Ученици који нису упућени како утичу на друштвени животу су у готову истом проценту 38,6%. док 21% мисли да друштвене мреже позитивно утичу на друштвени живот младих људи.
11. Како по теби друштвене мреже утичу на љубавни живот младих људи?
Највише ученика изјављује да не могу да процијене утицај друштвених мрежа на љубавни живот младих и то у 40,3%. Дакле, немају лоша искуства и не могу да процијене. 32% њих мисле да друштвене мреже лоше утичу на љубавни живот младих док 27,7% мисли да утичу позитивно.
12. Да ли си имао искуство да је неко према теби показао насилно понашање преко друштвених мрежа?
Највећи број према овим резултатима није имао искуство неког облика насиља усмјереног према њему/њој - 71,6%; док је 19,3 % њих имало таква искуства. Што се тичу појаве насиља према неком кога познају ученици изјављују да у 34,6% (једна трећина) знају да је неко познат имао лоша искуства на интернету.

13. **Када је у питању појавни облик испољавања непримјереног друштвеног понашања према другима најчешће се наводе: прозивке, вријеђање, лоши коментари, дуже временско лоше одношење према особи, злоупотребе идентитета, провокације, пријетње, непримјерени коментари, свађе на друштвеним мрежама. Затим слиједи проблем лажног представљања, а након тога према овим резултатима насилност коју изазивају насилничке игрице.**
14. **Млади узроке ових облика понашања виде прије свега у недостатку васпитања; а затим у личним проблемима и сопственим слабостима појединаца које се не рјешавају; у утицају окружења које омогућава такво понашање; и слабостима саме људске природе.**
15. **Што се тиче личних недостатака појединаца као узрока проблематичног понашања на друштвеним мрежама наводе:**
- мањак самопоуздања и доживљај несигурности ((18 бирања)
 - љубомора (13 бирања)
 - незадовољство сопственим животом и собом (12 бирања)
 - досада (5 бирања)
 - комплекси (5 бирања)
 - прекомјерна слобода (4 бирања)
 - бахатост, негативност, завидност

Тумачење резултата

Резултати говоре сами за себе. Ситуација се процјењује из перспективе наших вриједности. Питање насиља у људској заједници је питање које се поставља од давнина. Позната је прича из Старог завјета о Авељу и Каину. Позната је и чињеница да је насиље током историје постајало све безличније и да се насиље могло нанијети из све веће даљине укидајући блиски контакт. Контакт лицем у лице је замијењен стријелом и луком који погађају на даљину, пушком која погађа из још веће даљине и даље и даље. Непрекидни напредак у служби еволуције људских жеља донио нам је и „паметни телефон“. И, ускоро смо открили да то оруђе може бити и оружје које се користи да се нанесе бол и патња. Тако посљедња ријеч технике постаје посљедњи израз оружја међусобног насиља између два брата, између два људска бића усљед њихове отуђености од Извора, од природе, себе и другог људског бића.

Извор насиља је у нама. У нашој љутњи, у нашем незадовољству, бијесу, неподношењу другог јер... и онда слиједи оправдана и неоправдана „јер“. Извор је у нашем егу, структури која омогућава боравак и опстанак у овом свијету. Его је одвојен од цјелине и истинског живота, али он еволуира, креће се и развија кроз своје жеље. Оно што сада видимо је прилични успон ега, што је само развојна фаза у тој еволуцији, али то за посљедицу има све ове негативне ефекте којима данас свједочимо у савременом свијету - од пораста насиља до свеопште кризе у друштву и економске и политичке и моралне и сваке друге.

Шта учинити поводом овог проблема?

Постоји рјешење које је и лако и тешко.

Наши ученици су навели да је главни узрок овог понашања лоше васпитање. Средински утицаји су врло важни и у том духу би и ми могли дјеловати. Не кроз „борбу против“ јер ово никада није израз мудрости и нигдје овакав приступ није донио правог плода, него кроз настојање, промоцију и „залагање за“ добре ствари, праве истинске древне људске вриједности.

Између отуђености и повезивања ми би требало да подржимо и изаберемо све облике међусобног повезивања и доброг односа између нас. Умјесто отуђености могли би да изаберемо алтруизам или љубав према ближњем.

У том циљу у нашој школи смо понудили професорима и наставницима да формирамо „Алтруистички центар наше школе“ и желимо да ту идеју промовишемо и понудимо и осталим институцијама. Кога то интересује нека ми се јави...

Овдје наводимо и могуће приједлоге који би подржали ову идеју коју би требало покренути у свакој нашој школи, на сваком нивоу образовања.

На крају наводимо и једну народну причу која говори о разлици између Раја и пакла, добра је и никада није застарјела а једноставно и добро описује оно о чему говоримо.

Зато..... је потребно да у свакој нашој Школи подржимо човјекољубље/алтруизма кроз

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЧОВЈЕКОЉУБЉУ (АЛТРУИЗМУ) у Школама:

Алтруистичко понашање је добро за све: алтруизам мора владати у образовању, школе морају подржавати алтруизам и вриједности и идеје да се буде поштен, труди се, ради и својим радом нешто постигни, поштуј друге, брани свога друга, стварај пријатељства, воли ближњег. Укратко алтруизам доноси корист друштву. Искреност, поштење, љубав према ближњем су древне вриједности, нису нестале, само су гурнуте у страну. Школа мора подржавати истинске вриједности, а човјекољубље је једна од најузвишенијих.

Сво наше дјеловање као Школе је неопходно заснивати на дјелима несебичности јер, просто, таква би требало да је струка коју образујемо. Стварајмо друштвену норму да је алтруизам здрав и користан начин понашања на свим нивоима у НАШИМ ШКОЛАМА.

Управа школе би ово морала ставити за свој најузвишенији циљ у раду:

- на све начине подстицати изразе човјекољубља (алтруизма) у читавом колективу, међу ученицима и у сарадњи са локалном заједницом.
- јачати везе међу члановима колектива кроз заједништво и побољшавање комуникације међу члановима управе и у колективу, те организовати заједничке догађаје, окупљања и прославе

На Наставничком вијећу би требало:

- подржавати акције и алтруистична дјела,
- похваљивате и награђивати ученике и наставнике за такве поступке који доносе корист другима у школи, друштвеној заједници, држави и свијету око нас,
- јавно похваљивати такве примјере из локалне заједнице, упознавати се с њима и звати их да посјете школе
- промовисати идеју да свако од нас може да помогне другом јер: „Кома је кашика одвећ тешка, помажу му други ...“ Ако хоће... јер ово је ствар избора и чисте намјере.

Стручна служба би требало:

- да умјесто досадашњег уопштеног а погрешног инсистирања на „борби против насиља“ која не показује никакве резултате, инсистирају на промоцији и стварању позитивних вриједности емпатије, алтруизма, сарадње, поштовања, његе, бриге међу људима.

Разредници би требало:

- да подстичу човјекољубље (алтруизам) у својим одјељењима како би ученици могли да формирају ставове о важности алтруизма кроз рад на часовима одјељењске заједнице, разговоре, похвале, подршку и помоћ једни другима. Разредници могу добити материјале који су већ припремљени за ову прилику. Ако хоће.... јер ово се не може форсирати.

Сви професори би могли:

- кроз све предмете наглашавати важност алтруистичког понашања кроз примјере у функционисању људског тијела, алтруизма у Природи и важност његовог његовања у друштву.

PROROK I DUGAČKA KAŠIKA

Dođe neki pravovernik proroku Iliji sa željom da ga ovaj nauči o paklu i raj, jer hoćase živeti životom pravednika. Prorok ga uzme za ruku i odvede kroz mračne sokake do nekakvoga velikog zdanja. Kroz gvozdenu kapiju uđu u jednu prostranu odaju. Tu se tiskahu mnogi ljudi, neki bejahu siromašni, a drugi bogati, jedni ogrnuti dronjcima a drugi okićeni dragim kamenjem. Nasred odaje, nad otvorenom vatrom, bejaše okačen veliki kazan pun ključale čorbe. Iz kazana se širio prijatan miris. Oko toga kazana tiskahu se ljudi upalih obraza i upalih očiju, svak navaljivaše na kazan. Pratilac proroka Ilije začudi se, jer kašike, koje su ovi ljudi nosili, bejahu velike koliko i oni sami. Gvozdена kupa tih kašika bejaše velika kao legen i vrela od ključale čorbe, a sasvim na kraju nalažaše se malen drveni držak. Izgladneli se gurahu oko kazana. Svak je hteo svoj deo, a nijedan ne mogaše da zagrabi ništa. S mukom vađahu svoje kašike pune čorbe, ali ni najsnažniji ne mogahu punu kašiku prineti ustima. Oni smeliji prolivahu u svojoj halapljivosti vrelu čorbu po licu i rukama, ili pak po leđima svojih suseda. Psujući i grdeći nasrtahu jedni na druge i udarahu se onim velikim kašikama. Prorok Ilija uzme svojeg pratioca za ruku i rekne mu: „Ovo je pakao.“ Potom ga povede dalje i ubrzo se paklena dreka više nije čula. Posle dugog lutanja po mračnim prolazima, uđu najposle u jednu drugu odaju. I tu je sedelo mnogo ljudi. Nasred odaje, nad vatrom ključaše čorba u istom onakvom kazanu, i svak imađaše istu onakvu kašiku. Ali ljudi u ovoj odaji behu dobro uhranjeni, a čulo se samo zadovoljno pevušenje i zvuk kašika koje uranjaju u čorbu. Ljudi se ovde bejahu udružili, te jedan zahvataše kašikom čorbu i hranjaše drugoga. Kome je kašika bila odveć teška, tome su drugi pomagali, tako da svak mogaše da jede na miru, a zasićeni ustupahu mesto gladnima. Prorok Ilija rekne svojem pratiocu: „Evo, ovo je raj.“